

Henrik Andersen

Lær skak – træk for træk

Skak for sjov - bind 1

FORLAGET BEDRE TIL SKAK

Velkommen til Skak for sjov

Stort set alle lærebøger i skak for begyndere begår efter min mening en pædagogisk fejl. Bøgerne starter med at redegøre for alle skakreglerne, hvorefter man omsider kan spille skak.

Det svarer til, at børn først må spille fodbold, når de har styr på alle svære regler om offside og kan skelne mellem direkte og indirekte frispark.

I denne Skak for sjov-bog har jeg valgt at gribe indlæringen af skak anderledes an. Læresystemet bygger i høj grad på de erfaringer, som vi de seneste år har gjort os med skoleskak i Danmark. Det er en erfaring og udvikling, som har betydet stor fremgang for skoleskakken. Selv børn på 5-6 år spiller med, og forældrene bakker dem op.

Bogen indeholder en række små spil med nogle få skakbrikker; det er f.eks. bondeskak og "tapre riddere". Ideen er, at børn, forældre og andre voksne:

- Hurtigt kommer i gang med et skakparti, som varer 5-10 minutter.
- Finder glæden ved skakbrættet og får gode oplevelser sammen.
- Opøver færdigheder i at spille godt med alle brikker – trin for trin.

I over 20 år har jeg arbejdet som skakinstruktør for børn og unge. Først var det med skoleskak og siden i foreningen Skak for sjov, som i dag er Danmarks største skakklub for børn.

Jeg benytter lejligheden til at rette en særlig tak til de børn, som har deltaget i undervisningen. Jeres engagement og glæde ved skakspillet har motiveret mig til at skrive denne skakbog.

Bogen er en ny udgave i Skak for sjov-serien, hvor jeg nu har samlet lærebog og opgavehæfte. Læs gerne mere om Skak for sjov-serien på skakforsjov.dk > Lærebøger.

Henrik Andersen, Frederiksberg, september 2023.

Indhold

Forklaring på symboler i skakdiagrammer	5
Løsninger til skakopgaver	6
Kapitel 1: Bondeskak	8
Kapitel 2: Tårnskak	12
Kapitel 3: Listige løbere	16
Kapitel 4: Dronningeskak	20
Kapitel 5: Tapre riddere	24
Kapitel 6: Pointskak	28
Kapitel 7: Skak og mat	32
Kapitel 8: En passant og forvandling	36
Kapitel 9: Rokade gør os glade	40
Kapitel 10: Mat med to tårne	44
Kapitel 11: Remis = uafgjort	48
Kapitel 12: Læs og skriv skaktrækkene	52
Vejledning til skakinstruktører og forældre	55
Skakopgaver for begyndere - bondediplom	57
Velkommen til opgavedelen	58
Notation	59
Test 1: Mat med tårn	61
Test 2: Mat med løber	63
Test 3: Mat med dronning	65
Test 4: Mat med springer	67
Test 5: Mat med bonde	69
Test 6: Brikernes værdi	71
Test 7: Rokade-reglen	73
Test 8: Remis-reglen	75
Test 9: En passant-reglen	77
Test 10: Bondeforvandling	79
Vejledning i diplomprøve	81
Quiz om skak for begyndere	83
Tak til...	84

BONDESKAK

Kapitel 1:

Bondeskak

Først skal du lære at flytte bønderne og blive god til det.

Bønderne er de første brikker, du skal lære at kende. Senere sætter vi flere brikker på, og til sidst kan du spille med alle brikkerne.

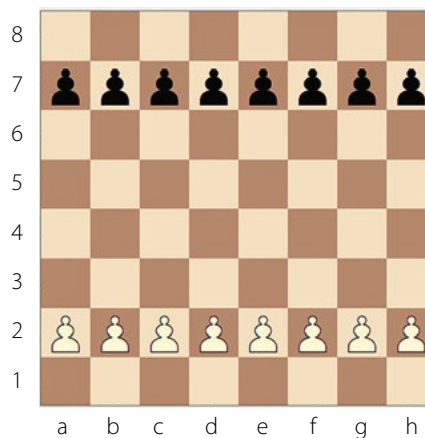
Sådan flytter bønderne:

- Kun fremad, dvs. aldrig tilbage.
- Ét skridt ad gangen og lige ud. Når en bonde trækker første gang, kan den dog gå to skridt.
- På skrå, hvis man kan slå en modstanders brik – man må aldrig slå sine egne brikker i skak.

Stil nu alle bønderne op til bondeskak som i diagrammet til højre.

Spil et parti bondeskak med disse regler:

- Hvid trækker først – sådan er det altid i skak.
- Den spiller, som først får en bonde ned på modsatte række, har vundet. For hvid er 8. række den modsatte række, og for sort er det 1. række.

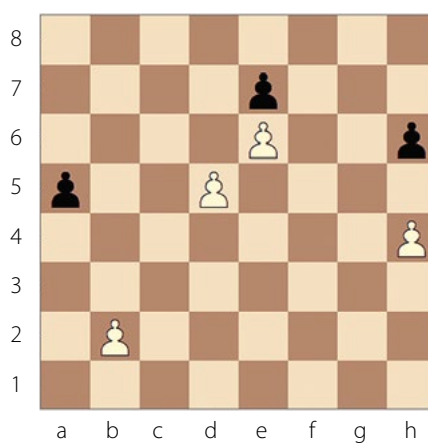

- Hvis en spiller har en eller flere bønder tilbage og er i træk, men ikke kan flytte noget, er partiet remis (uafgjort).

Spil et skakparti mere med samme regler, men med modsatte farver. Vinderen af første parti kan spille med en bonde mindre. Det er op til vinderen selv at bestemme, hvilken bonde det skal være.

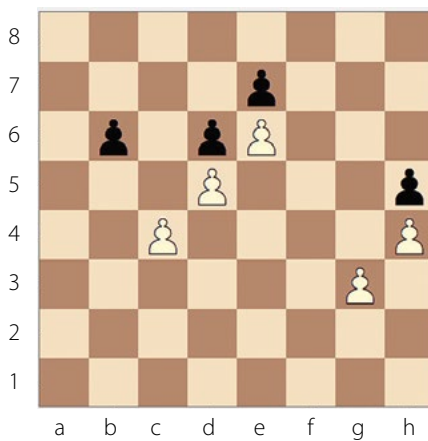
Opgave 1

Hvid trækker og kan bryde gennem sorts stilling – hvordan?

Opgave 2

Hvid skal trække, men er ikke glad for det – hvorfor?

Løsninger til opgaver om bondeskak

Opgave 1

Hvid spiller bonden fra d5 til d6, og sort har nu to muligheder:

- Hvis sort slår bonden på d6, spiller hvid bonde e6 til e7 og til e8 i næste træk.
- Hvis sort ikke slår bonden på d6, løber den hurtigt ned på 8. række.

Opgave 2

Hvid kan kun spille bonden fra c4 til c5 eller bonden fra g3 til g4.

Hvis bonden går til c5, slår b6-bonden på c5, og den sorte bonde løber ned til 1. række.

Hvis bonden går til g4, slår h5-bonden på g4, og den sorte bonde løber ned til 1. række, før hvids h-bonde når 8. række. Dermed vinder sort akkurat kapløbet.

I stillingen befinder hvid sig i træktvang.

TÅRNSKAK

Kapitel 2:

Tårnskak

I denne lektion gælder det om at blive god til at spille med tårnet.

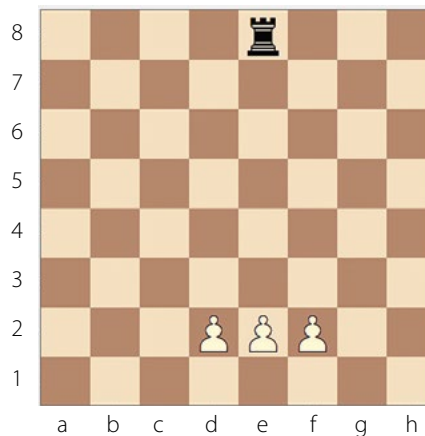
Sådan flytter tårnet:

- Langs linjer og rækker, dvs. frem og tilbage og til begge sider.
- Så langt du vil, hvis der ikke står brikker i vejen.

Stil brikker op til tårnskak som i diagrammet.

Spil et parti med disse regler:

- Hvid vinder, hvis hvid får en bonde ned på 8. række, eller hvis hvid slår tårnet.
- For sort gælder det om at slå alle hvids bønder, inden en af dem når 8. række.
- Hvis hvid har en eller flere bønder tilbage og er i træk, men ikke kan flytte noget, er partiet remis (uafgjort).

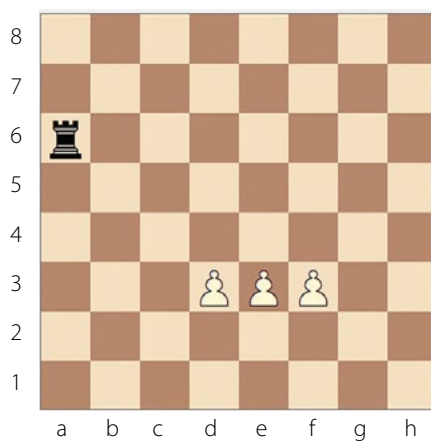
Når du bliver skrap til tårnskak, kan du tilbyde din modstander fire bønder i stedet for tre.

TIP:

Hvid har kun ét godt førstetræk, nemlig bonden fra e2 til e3. Ellers går bonden på e2 tabt, og de andre to bønder har det svært.

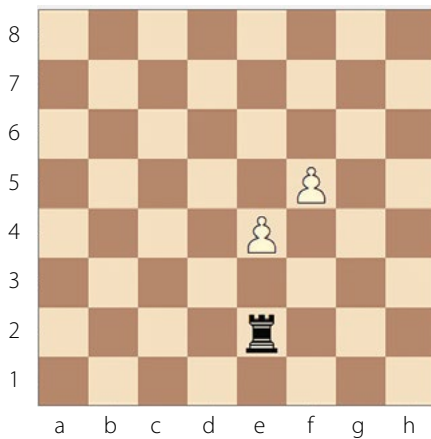
Opgave 1

Hvad er sorts bedste træk?

Opgave 2

Hvid trækker og vinder - hvordan?

Løsninger til opgaver om tårnskak

Opgave 1

Sorts bedste træk er tårnet fra a6 til a3. Det truer bonden på d3, og hvis den flytter, går bonden på e3 tabt.

Sort står bedst og bør vinde – prøv dig selv frem!

Opgave 2

Hvid spiller bonden fra f5 til f6. Sort har nu to muligheder:

- Hvis sort slår bonden på e4, går den hvide bonde til f7 og er på f8 i næste træk.
- Hvis sort spiller tårnet til f2, spiller hvid bonden fra e4 til e5 og vinder – prøv dig selv frem!

Bliv bedre til skak på den sjove måde

"Skak for sjov-serien er kærkommen forfriskende og pædagogisk velfungerende."

Lektørdtalelse fra Dansk BiblioteksCenter

"Skak for sjov er udmærkede bind, som starter med det basale og rykker gradvist videre."

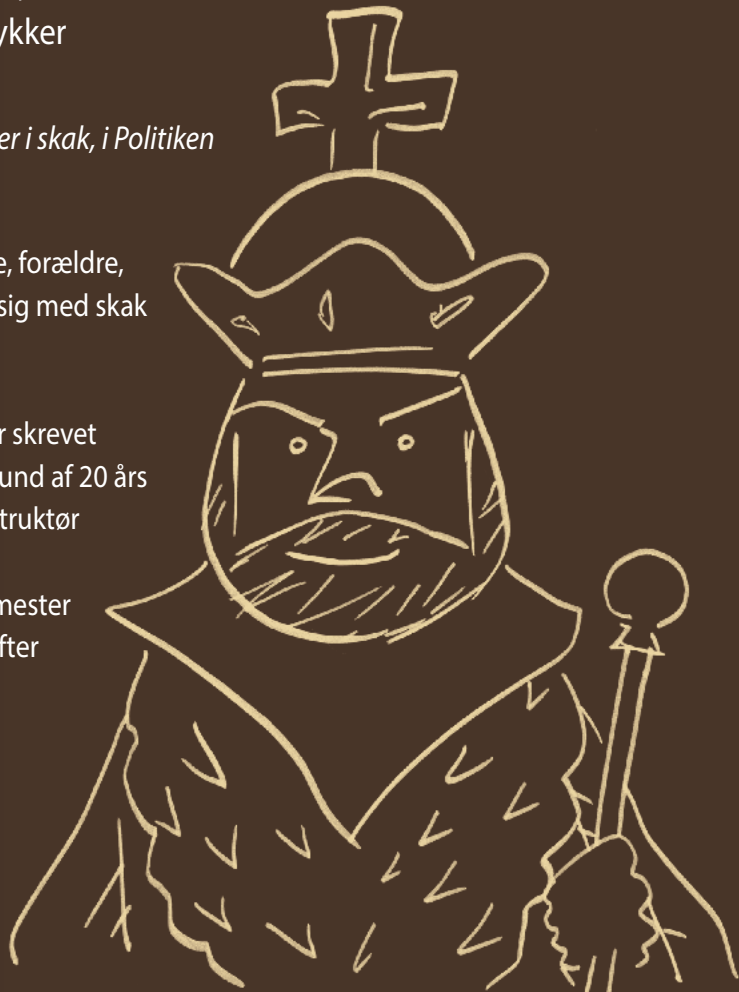
Sune Berg Hansen, stormester i skak, i Politiken

Skak for sjov, bind 1 kan læses af børn, unge, forældre, skoleskakledere og andre, som beskæftiger sig med skak på begynderniveau.

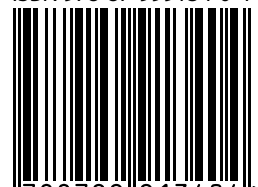
Henrik Andersen har skrevet lærebogen på baggrund af 20 års erfaring som skakinstruktør for børn og unge. I 1974 blev han fynsmester i skoleskak, og året efter

blev han odensemester i skak for voksne, mens han endnu var skoleelev.

Læs mere om Skak for sjov-serien på
www.skakforsjov.dk

ISBN 978-87-999134-0-4

9 788799 913404 >